

2. Stora frågor i världen

Tema A) Välfärd – vård, skola och omsorg (ca 3 lektioner)

Tema B) Migration (ca 3 lektioner)

Tema C) Lag och ordning (ca 2–3 lektioner)

Avslutande uppgift efter att ha arbetat med ovanstående teman

Till eleven

När politiker och andra debatterar är det vissa frågor som återkommer ofta, som helt enkelt får extra mycket fokus. Här får du lära dig mer om tre av dem: välfärd, migration och kriminalitet. Fråga din lärare vilka uppgifter du ska göra. Kanske delar ni till exempel in klassen i tre grupper och arbetar med olika frågor, för att sedan redovisa för varandra.

Begrepp

välfärd, socialförsäkring, skatt, reformer, politiska block, vårdköer, migration, uppehållstillstånd, asyl, papperslös, integration, straff, rehabilitering, gängkriminalitet, systemhotande kriminalitet, organiserad brottslighet, regering, mandat

Tema A) Välfärd – vård, skola och omsorg (ca 3 lektioner)

1. Prata om ordet välfärd

Slå upp ordet om du inte vet vad det betyder. Vad är välfärd? Vad kommer du att tänka på när du hör ordet?

2. Titta på dessa program:

[Fatta Sveriges demokrati - Välfärden - Titta här](#) (hela programmet)

[Historia förklarad - Sverige under efterkrigstiden - Titta här](#) (0.00 - 7.10)

3. Svara på frågorna:

- Vad är välfärd?
- Vad är socialförsäkringar?
- Hur får staten in pengar för att bekosta välfärden?
- Varför växte välfärden i Sverige fram under efterkrigstiden?
- Vilka reformer bidrog till att människor fick det bättre i Sverige?
- När var välfärden som starkast i Sverige?
- Idag är många verksamheter inom välfärden privatiserade. Vad innebär det?
- Vad är de politiska blocken överens om vad gäller skatt och välfärd?
- Hur skiljer sig de politiska partierna och blocken åt när det gäller synen på välfärden och hur den ska finansieras?

4. Titta på dessa korta partiledarintervjuer

- men bara på de delar där partiledarna svarar på frågor om **skola och utbildning samt sjukvård**.

- [Ulf Kristersson - Titta här](#)
- [Jimmie Åkesson - Titta här](#)
- [Nooshi Dadgostar - Titta här](#)
- [Elisabeth Thand Ringqvist - Titta här](#)
- [Daniel Helldén - Titta här](#)
- [Simona Mohamsson - Titta här](#)
- [Ebba Busch - Titta här](#)
- [Magdalena Andersson - Titta här](#)

5. Fyll i partiledarnas svar i den här tabellen > [Till tabellen](#)

6. Jämför sedan svaren mellan partiledarna

Vilka partiledare svarar lika/olika på frågorna? Stämmer det med vad du lärt dig om vad de olika partierna och politiska blocken har för syn på välfärden?

Fördjupningsuppgift 1

Titta på program om de tre klassiska ideologierna. Välj om du tittar på de längre eller de kortare programmen.

[Ideologierna liberalism - Titta här](#)

[Ideologierna socialism - Titta här](#)

[Ideologierna-konservatism - Titta här](#)

eller

[Nyhetskoll fördjupning - Koll på liberalism - Titta här](#)

[Nyhetskoll fördjupning - Koll på socialism - Titta här](#)

[Nyhetskoll fördjupning - Koll på konservatism - Titta här](#)

Reflektion

Skriv en kort reflektion över om man kan märka tankarna i de olika ideologierna i dagens partipolitik. Ge exempel!

Fördjupningsuppgift 2

Välj en av följande frågor och läs mer på riksdagspartiernas hemsidor om vad de har för synpunkt i frågorna.

- Ska privata företag med verksamhet inom vård, skola eller omsorg kunna ta ut vinster?
- Hur ska man undvika nedskärningar i vården och istället arbeta för att till exempel vårdköer kortas och vårdcentraler får mer resurser?
- Vad är viktigast för att göra skolan bättre?

Tema B) Migration (ca 3 lektioner)

1. Prata om ordet migration

Slå upp ordet om du inte vet vad det betyder. Vad är migration? Vilka olika orsaker finns det till migration? Vilka konsekvenser kan det innebära för en person? För ett land?

2. Titta på dessa program:

[Nyhetskoll - fördjupning Vad krävs för att få bo i Sverige? - Titta här](#)

[Nyhetskoll - fördjupning Så lever Idris, 19, efter utvisningen - Titta här](#)

3. Svara på frågorna:

- Vilka behöver tillstånd för att bo i Sverige?
- Vilka är villkoren för EU-medborgare för att få bo i Sverige?
- När behöver man ansöka om uppehållstillstånd?
- Vilka två olika slags uppehållstillstånd finns?
- Vad menas med asyl?
- Vad prövas när en person anser om asyl i ett land?
- År 2013 tog Sverige emot flest asylsökande av alla länder i EU. Hur var Sveriges asylmottagande år 2024?

4. Titta på ett avsnitt i serien *Genom mina ögon – Migration*

[Genom mina ögon - Pappa lämnade mig för hemlandet - Titta här](#)

5. Svara på frågorna:

- Vad tänker du efter att ha sett avsnittet? Jämför med en bordsgranne.
- Vad krävs för att man ska få folkbokföra sig i Sverige?
- Vilken myndighet är ansvarig för folkbokföring?
- Vad är en papperslös person?
- Vad får du veta om Cornelias morfar?

Om ni hinner kan ni gärna titta på de två övriga avsnitten också:

[Genom mina ögon - Min farfar satt i fängelse i Irak - Titta här](#)

[Genom mina ögon - Kan jag förlåta farfars svek? - Titta här](#)

6. Titta på dessa korta partiledarintervjuer

- men bara på de delar där partiledarna svarar på frågor om **migration**.

- [Ulf Kristersson - Titta här](#)
- [Jimmie Åkesson - Titta här](#)
- [Nooshi Dadgostar - Titta här](#)
- [Elisabeth Thand Ringqvist - Titta här](#)
- [Daniel Helldén - Titta här](#)
- [Simona Mohamsson - Titta här](#)
- [Ebba Busch - Titta här](#)
- [Magdalena Andersson - Titta här](#)

7. Fyll i partiledarnas svar i den här tabellen > [Till tabellen](#)

8. Jämför sedan svaren mellan partiledarna

Vilka partiledare svarar lika/olika på frågorna?

Stämmer det med vad du lärt dig om vad de olika partierna och politiska blocken har för syn på migration?

Fördjupningsuppgift 1

Dilemma - Födelsedagsmiddagen

Det är söndag och släkten har samlats för att fira farmors födelsedag. I år är ni ovanlig många. Några äldre släktingar som inte alltid brukar vara med sitter också med vid middagen. När ni kommer till de småvarma rätterna börjar samtalen runt bordet plötsligt handla om tillståndet i världen. En av de äldre släktingarna har en bestämd åsikt om att de som kommer till Sverige från till exempel Syrien egentligen inte har något giltigt skäl att lämna sitt land. Han har läst på internet att det inte alls är så farligt. Vad svarar du din äldre släkting?

Fördjupningsuppgift 2

Välj en av följande frågor och läs mer på riksdagspartiernas hemsidor om vad de har för synpunkt i frågorna.

- Hur stor asylinvandring ska vi ha i Sverige?
- Vilka krav på integration ska Sverige ställa på de som kommer hit?

Tema C) Lag och ordning (ca 2–3 lektioner)

1. Prata om kriminalitet

Vad är det? Vilka förklaringar till kriminaliteten i Sverige har du hört? Vad tror du är sant och vad kan vara osanningar? Vad finns det för olika åsikter om orsaker till kriminalitet och hur man ska minska en? Vilka synpunkter på straff kommer fram i den politiska debatten?

2. Titta på dessa program:

[Samhällskunskap förklarad - brott och straff - Brottslighetens utveckling - Titta här](#)
[Samhällskunskap förklarad - Politiska skiljelinjer: kriminalpolitiken - Titta här](#)

3. Svara på frågorna:

- Hur har ungdomsbrottsligheten förändrats de senaste 20 åren?
- Vilka brott dominerar nyhetsrapporteringen idag?
- Hur har dödligt våld utvecklats per capita i Sverige sedan början av 90-talet?
- Vad menas med att brottslighet kan vara "systemhotande"?
- Vilka faktorer bidrar till att den organiserade brottsligheten i Sverige vuxit så kraftigt de senaste decennierna?
- Vad var synen på straffets funktion och på kriminella på 1960-talet?
- Hur resonerade man då om orsakerna till att människor begår brott?
- Hur förändras riksdagspartierna inställning på 1970-talet?
- Hur ser skiljelinjen mellan riksdagspartierna på 1980-talet vad gäller synen på brott och straff?
- Ett parti svänger lite i sin politik på 1990-talet. Vilket?

4. Titta nu på två klipp ur *Tänk till* – våga fråga:

[Tänk till - våga fråga - Saker du aldrig vågat fråga en före detta kriminell - Titta här](#)
 (0- 1.55 + 11.07 – 11.55)

5. Diskutera frågorna:

- Hur skiljer sig Nour och Jacobs syn på straff jämfört med politiker i klippet från *Tänk till*?
- I programmet *Brottslighetens utveckling* säger kriminologen Felipe Estrada att många i Sverige tror att brottsligheten hela tiden ökar, trots att statistiken visar att den totalt sett ligger på ungefär samma nivå som för 30 år sedan. Programmet lyfter också att ungdomsbrottsligheten har minskat kraftigt under de senaste decennierna. Varför tror du att många människor upplever att brottsligheten ökar, även när statistiken inte visar en tydlig ökning? Vilken roll kan medier, politik och enskilda uppmärksammade brott spela för hur vi uppfattar utvecklingen och därmed också synen på vad som bör göras åt den?

6. Titta på dessa korta partiledarintervjuer

- men bara på de delar där partiledarna svarar på frågor om **lag och ordning**.

- [Ulf Kristersson - Titta här](#)
- [Jimmie Åkesson - Titta här](#)
- [Nooshi Dadgostar - Titta här](#)
- [Elisabeth Thand Ringqvist - Titta här](#)
- [Daniel Helldén - Titta här](#)
- [Simona Mohamsson - Titta här](#)
- [Ebba Busch - Titta här](#)
- [Magdalena Andersson - Titta här](#)

7. Fyll i partiledarnas svar i den här tabellen > [Till tabellen](#)

8. Jämför sedan svaren mellan partiledarna

Vilka partiledare svarar lika/olika på frågorna? Stämmer det med vad du lärt dig om vad de olika partierna och politiska blocken har för syn på vad man ska göra åt kriminaliteten?

Fördjupningsuppgift 1

Titta på program om de tre klassiska ideologierna. Välj om du tittar på de längre eller de kortare programmen.

[Ideologierna liberalism - Titta här](#)

[Ideologierna socialism - Titta här](#)

[Ideologierna-konservatism - Titta här](#)

eller

[Nyhetskoll fördjupning - Koll på liberalism - Titta här](#)

[Nyhetskoll fördjupning - Koll på socialism - Titta här](#)

Koll på konservatism

Skriv en kort reflektion över om man kan märka tankarna om kriminalitet och synen på straff i de olika ideologierna i dagens partipolitik. Ge exempel!

Fördjupningsuppgift 2

Välj en av följande frågor och läs mer på riksdagspartiernas hemsidor om vad de har för synpunkt i frågorna.

- Hur ska gängkriminaliteten stoppas?
- Hur ska unga som begår brott straffas?

Redovisa för varandra i tvärgrupper

Om ni har arbetat med olika frågor, sätt er i tvärgrupper och redovisa för varandra vad ni har kommit fram till.

Avslutande uppgift efter att ha arbetat med ovanstående teman

Fortsätt arbeta i tvärgrupper.

- Utgå från de tre valfrågorna; välfärd, migration eller lag och ordning. Bygg nu en regering där partierna tycker så lika som möjligt i dessa frågor.
- Resonera över vilka utmaningar och möjligheter den här regeringen skulle ha att få igenom sin politik. Tänk på hur eniga partierna är och hur många mandat regeringen har totalt.

Gå till [Valskärm](#) [klicka här](#) - Välj knappen nedan för att komma till "regeringsbygget".

